

ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Статтю присвячено проблемі проєктування освітнього процесу як результату науково-методичних пошуків способів удосконалення системи професійно-педагогічної підготовки. Визначено сутність та зміст процесу освітнього проєктування.

Обґрунтовано, що зростання ролі проєктування освітнього процесу у практиці роботи сучасних ЗВО детерміновано переходом освіти на нову соціально-педагогічну парадигму, що передбачає розширення самостійності суб'єктів освіти на різних рівнях зі збереженням забезпечення єдності освітнього процесу та реалізацією єдиної стратегії управління ним.

Доведена значущість когнітивної залученості студентів як індикатора результативності управління освітнім процесом, що сприяє активному освоєнню нових знань та розвитку професійних компетенцій.

Актуалізовано спроможність проєктної діяльності як алгоритмізованої послідовності змістово-операційних компонентів формувати готовність майбутніх викладачів застосовувати комплекс психолого-педагогічних знань, виявляючи якісні професійні характеристики у формі конструктивного, критичного мислення, наближаючи тим самим процес підготовки фахівців до реальної професійної діяльності в мінливих умовах сьогодення.

Праналізовано термін "проєктна компетентність педагога", основними складовими якого визначено: конструювання змістових компонентів навчально-пізнавальної діяльності з урахуванням заданих компетенцій; проєктування активних форм та технологій пізнавальної діяльності; аналіз оцінки результатів педагогічної діяльності та володіння технологіями презентації творчого продукту.

Виокремлено етапи проєктної діяльності (створення установки на необхідність оволодіння системою знань і практичних умінь у сфері педагогічного проєктування; засвоєння необхідних знань; "занурення" студента в метод проєктування та освоєння способів конструювання на прикладі окремих елементів освітнього процесу та ін.) та представлено покроковий алгоритм проєктування освітнього процесу.

Ключові слова: професійно-педагогічна підготовка, проєктування освітнього процесу, проєктна компетентність, когнітивна включеність.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується постійними змінами у всіх сферах життя та діяльності. Нова парадигма освіти, що передбачає індивідуалізацію та диференціацію навчання, варіативність і альтернативність освітніх систем та навчальних закладів, гнучкість і динамічність навчально-програмної документації, її прогностичність та адаптивність до змінних умов, інтересів та здібностей учнів, забезпечила свободу творчості педагога і водночас, обумовила необхідність володіння ним загальними основами перетворювальної діяльності, синтезом знань різних наукових галузей.

Однією з найважливіших вимог до організації освітнього процесу, як і раніше, залишається принцип цілісності. Причиною невдач багатьох спроб удосконалення освітнього процесу є локальний підхід, коли за окремими елементами втрачається ціле.

Реальним способом подолання фрагментарності освіти, підвищення якості професійної підготовки може стати проєктна освіта, в якій суб'єктом виступає сам студент, у якій створюються умови для самостійної навчально-пізнавальної діяльності, набуття досвіду творчості та вибору індивідуальної освітньої траєкторії як фундаменту майбутньої професійної діяльності.

Теоретико-методологічним основам професійної освіти присвячені праці А. Алексюка, І. Зязюна, Н. Ничкало та ін.); пошуку нових шляхів та форм організації професійної підготовки фахівців (Т. Левченко, Л. Одерій, Л. Романишина та ін.).

Теоретико-практичні засади використання проєктної технології навчання висвітлено у роботах Н. Альохіної, К. Баханова, В. Веселової, В. Гузеєва, В. Докучасової, Дж. Дьюї, І. Єрмакової, О. Коберника, В. Пехоти, В. Сидоренка, В. Слабка, С. Яшука та інших.

До поняття "проєктування" в педагогічних працях зверталися також В. Краєвський, В. Кан-Калик, І. Зязюн, В. Куценко, Л. Спірін, Б. Юдін та ін. У дослідженнях В. Логвіна, Л. Козака схарактеризовані чинники, які обумовлюють ефективність проєктної технології.

Наукові доробки В. Родіонова висвітлюють спроби порівняння змістово-процесуальних аспектів понять "проєктування" і "моделювання". Про трансформацію проєктної технології у проєктну систему організації навчання йдеться у роботах К. Баханова. Обґрунтуванню схеми проєктної діяльності у формі фаз, стадій та етапів присвячені роботи Т. Гуменюк.

Водночас, на нашу думку, недостатньо повно висвітлено в педагогічній літературі місце освітнього проєктування в системі професійно-педагогічної підготовки.

Метою статті є аналіз підходів до обґрунтування сутності проєктної діяльності як засобу підвищення якості професійно-педагогічної підготовки, а також аналіз теоретичних моделей формування проєктної компетентності майбутніх викладачів як складової загальної професійної компетентності.

Запровадження компетентісно-орієнтованого підходу до професійної підготовки студентів, прискорення темпів появи нових технологій і технічних пристроїв, впровадження систем зі штучним інтелектом обумовило перехід від традиційної “знанняєвої” моделі навчання до освіти, спрямованої на формування у молодого фахівця здатності оперативно оволодівати новим досвідом, творчо підходити до вирішення нестандартних виробничих (професійних) ситуацій; від безособистісної до особистісно орієнтованої, від одноманітної до варіативної освіти, від адаптивної до розвивальної.

Світова модернізація освітнього процесу засвідчує ефективність форм навчання, у яких основними стають самостійні способи набуття необхідних нових знань та навичок. Відповідно тріада знання – вміння – навички поповнюється новою дидактичною одиницею – “досвід практичної діяльності”, ефективним засобом формування якого є проєктне навчання [2].

Проєктне навчання пов'язане з методом проєктів, історія виникнення якого сягає початку 20-х років минулого століття. В його основі – прагматична спрямованість на результат, який можна отримати при вирішенні тієї чи іншої практично чи теоретично значущої проблеми, осмислити та застосувати у реальній практичній діяльності.

Л. Бодько трактує метод проєктів як освітню технологію, спрямовану на здобуття суб'єктами освітнього процесу знань, формування специфічних умінь та навичок засобами системної організації проблемно орієнтованого навчального пошуку [1].

Як адаптивну модель організації освітнього процесу, спрямовану на творчу самореалізацію особистості у процесі створення під керівництвом педагога суб'єктивно і об'єктивно значущих результатів, які, до того ж, мають практичну цінність, обґрунтовують метод проєктів Р. Галустов і Н. Зубов.

В означеному контексті Л.Савченко зауважує, що сутність проєктної діяльності полягає у стимулюванні інтересу студентів і викладачів до комплексного розв'язання освітніх (професійних) проблем у теоретичній і практичній площинах [7].

К.Мелашенко наголошує, що у сучасному розумінні метод проєктів передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, які дозволяють вирішити означену проблему із обов'язковою презентацією одержаних результатів [3, с. 13].

Результати, своє чергою, досягаються за умови активного включення суб'єкта у навчально-пізнавальний процес, сформованості здатності самостійно мислити та творчо вирішувати проблеми.

Актуальність феномену “включеність” пов'язана з його значним впливом на академічні успіхи студентів та результати якості вищої освіти.

Зарубіжні дослідники П.С.Д. Чен, Р. Гонья і Г. Кух відзначають, що рівень “включеності” пов'язаний з багатьма факторами: бажаними результатами, (включаючи високі оцінки), задоволеністю процесом навчання, наполегливістю [12].

К. Краузе визначає “включеність” як якість зусиль, які самі студенти докладають до цілеспрямованої освітньої діяльності, що безпосередньо сприяє досягненню бажаних результатів [13].

Р. Пейс розглядає “включеність” як показник особистих інвестицій суб'єкта в процес навчання [14].

Відтак, “включеність” передбачає об'єднання ряду різних елементів (активне навчання, спілкування між учасниками освітнього процесу, збагачення освітнього досвіду, відчуття підтримки з боку університетських наукових співтовариств).

Більшість дослідників розглядають категорію “включеність” як мета конструкцію, до складу якої входять наступні види включеності: когнітивна (процеси уваги та пам'яті), мотиваційна (внутрішня та зовнішня мотивація), поведінкова (зусилля та наполегливість), соціально-поведінкова та когнітивно-поведінкова (використання стратегії саморегулювання, аспекти взаємодії) [12; 13; 14].

Для нашого дослідження особливо значущою є саме когнітивна залученість, яка є інтегральною характеристикою зусиль особистості (мотиваційних, вольових, інтелектуально-творчих та ін.), пов'язаних із досягненням результатів навчальної діяльності на основі застосування когнітивної стратегії.

Процес навчання, спроектований з урахуванням рівня когнітивної залученості всіх суб'єктів освітнього процесу, буде: орієнтованим на суб'єкта, який усвідомлено буде траєкторію індивідуального навчання; інтенсифікованим; відкритим; варіативним; орієнтованим на діагностично задані цілі, що конструюються з окремих прийомів (технологічних операцій); алгоритмічним (таким, що гарантує визначений результат).

У контексті професійної підготовки урахування рівня когнітивної включеності забезпечить: свідомий аналіз професійної діяльності на основі мотивів та диспозицій; критичне ставлення до нормативів; рефлексію результатів професійно-педагогічної діяльності; відкритість до професійних нововведень; вихід за межі нормативної заданості; прагнення до самореалізації, до втілення у професійній діяльності своїх намірів та способу життя; суб'єктивування елементів змісту професійної підготовки, які у своїй сукупності забезпечують особистісно-усвідомлену та цілеспрямовану діяльність щодо досягнення збалансованих творчих результатів, без чого проєктна діяльність бачиться нам мало результативною.

Педагогічне проєктування професійної підготовки фахівців, як зауважує Ю. Шабанова, передбачає реалізацію системного підходу на основі координації та інтеграції зусиль усіх суб'єктів процесу підготовки і має складну структуру, основними підсистемами якої є: теоретико-методологічна, наукова, управлінська, організаційна, правова, педагогічна, економічна, технологічна, матеріально-технічна, які перебувають у взаємодії між собою та іншими сферами життя суспільства [11].

У розумінні Т. Подобедової, сутність проєктної технології – у функціонуванні цілісної системи дидактичних засобів (змісту, методів, прийомів тощо), що адаптує освітній процес до структурних і організаційних вимог навчального проєктування [5].

Натомість, Н. Молоткова підкреслює, що реалізація ідеї проєктування системи професійної підготовки фахівця дозволяє: визначити систему цілей управління якістю професійної підготовки; спроектувати оптимальну систему засобів надання освітніх послуг з позицій їхньої споживчої вартості; розробити механізми інформаційної взаємодії суб'єктів педагогічного процесу; виробити систему критеріїв оцінки конкурентних переваг освітніх послуг; розробити технології надання освітніх послуг; запропонувати організаційну структуру системи управління якістю освітніх послуг.

Таким чином, проєктування можна розглядати як: алгоритм конструктивно-проєктних дій педагога щодо відтворення ефективної моделі навчання; систему способів створення та перетворення педагогічних умов, характеристик суб'єктів освітньої діяльності; технологію навчання та науково-педагогічну методику з вивчення, розвитку та вдосконалення параметрів та характеристик освітнього процесу; процес побудови власної моделі оптимального професійно-творчого розвитку.

У контексті вище сказаного необхідно розглянути категорію “проєктна компетентність”, яка має відображати рівень готовності викладача до проєктної діяльності у всій багатогранності її змістово-технологічного наповнення.

Тлумачення науковцями досліджуваної категорії різняться.

Так, К. Петровська, зауважує, що проєктування є ефективним інструментом формування сталої системи цінностей, соціального статусу особистості та розвитку її самосвідомості [4].

Виходячи з того, що освоєння сукупності необхідних для здійснення проєктно-педагогічної діяльності умінь і практичних навичок є невід'ємною частиною єдиного комплексу теоретичної та практичної підготовленості педагога, Н. Нагорна стверджує, що проєктна компетентність виражається у здатності й готовності людини до самостійної теоретичної та практичної діяльності із розробки та реалізації проєктів [8; 9].

Своєю чергою, Л. Довгань, Г. Мохонько та ін. як основу розуміння педагогічного проєктування у процесі професійної діяльності розглядають здатність та готовність фахівця застосовувати комплекс психолого-педагогічних знань, виявляючи якісні професійні характеристики у формі конструктивного, критичного та рефлексивного мислення [10].

Необхідно також зазначити, що близькою до категорії “проєктна компетентність” є категорія “технологічна компетентність”, яка використовується у нормативному науковому середовищі як самостійне поняття, включаючи такі види готовності педагога: творчо реалізовувати закономірності, принципи, методи та форми педагогічної діяльності; підбирати, моделювати та оптимізувати актуальні педагогічні форми та технології освітнього процесу; використовувати освітні технології, зокрема методики інформаційно-комунікаційних технологій.

Розглянемо деякі функціональні моделі формування проєктної компетентності майбутніх педагогів. Зокрема, В. Попова розробила модель, яка передбачає побудову трьох рівнів підготовки (здобуття знань у галузі педагогічного проєктування, освоєння досвіду та практична реалізація проєктних дій), які передбачають: накопичення інформації про теорію та практику здійснення проєктної діяльності, систематизацію алгоритмічних дій, здобуття досвіду проєктно-педагогічної діяльності, творчу участь у розробці індивідуальних педагогічних проєктів, реалізацію індивідуальних освітніх проєктів, здійснення процедур моніторингу передового педагогічного досвіду у галузі педагогічного проєктування.

Модель формування проєктної компетентності майбутнього педагога Т. Куликової включає: нормативно-правовий аспект професійної підготовки педагога (вимоги стандарту, потреби освітньої практики); цільовий компонент (формування базових умінь проєктувати різні компоненти освітнього процесу, об'єкти проєктної діяльності); змістовні складові професійної підготовки педагога (когнітивний, мотиваційний, діяльнісний та рефлексивно-оцінний); умови розвитку проєктної компетентності (психолого-педагогічні та організаційно-педагогічні).

Зауважимо, що основними вимогами до реалізації моделей формування проєктної компетентності є: відповідність положенням компетентнісного підходу, реаліям освітнього середовища; операційна відповідність та цілісність професійних рішень у рамках проєктних завдань; оптимальне поєднання теоретичної та практичної складових.

У практиці реалізації практико-орієнтованої моделі формування проєктної компетентності майбутніх педагогів кафедрою педагогіки УДУ імені Михайла Драгоманова передбачено також системну інтеграцію та наступність теоретичного навчання та практичної підготовки у процесі впровадження блоку вибіркових дисциплін “Проєктування освітніх процесів і систем”.

Зазначимо, що ефективному формуванню у майбутніх викладачів умінь та навичок педагогічного проєктування сприятиме розробка організаційної основи навчального процесу, яка має модульну композицію. Відповідно були розроблені програми варіативних навчальних дисциплін з виділенням у них змісту, що забезпечує формування у фахівців необхідного досвіду системного проєктування. Серед них: “Сучасні форми та технології освітньої взаємодії”, “Науково-методичний супровід освітніх проєктів”, “Моделювання професійної діяльності майбутніх випускників у освітньому процесі вищої школи”, “Проєктування інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти” та ін.

Враховуючи, що освоєння проектної діяльності – процес тривалий і розгорнутий у часі, було виокремлено такі його етапи:

- створення установки на необхідність оволодіння системою знань і практичних умінь у сфері педагогічного проектування;
- освоєння знань, необхідних для дидактичного проектування;
- “занурення” студента в метод проектування та освоєння способів конструювання на прикладі окремих елементів освітнього процесу;
- проектування цілісного освітнього процесу;
- проектування варіативних занять різних видів та пробне їх проведення в умовах квазіпрофесійної діяльності;
- проектування та реалізація педагогічних проєктів в умовах педагогічної практики.

В результаті було узагальнено наступну процедуру проектування освітнього процесу:

- аналіз вихідних даних: цілей та змісту освіти (його окремого відрізка), навчальних можливостей студентів;
- відбір навчального матеріалу відповідно до конкретизованих цілей та завдань;
- генерування ідей: складання варіантів технологічних способів навчання, організації навчально-пізнавальної діяльності з оволодіння змістом освіти;
- оцінка кожного варіанта і вибір оптимального; співвіднесення його особистісним досвідом життєдіяльності студентів, узгодження з ціннісними орієнтаціями та життєвими сенсами, створення загальної моделі проєктованого процесу; уточнення загальної логіки перебігу навчального процесу;
- розробка мотиваційних і особистісно розвивальних ситуацій, “вбудовування” їх у структуру навчально-пізнавальної діяльності суб’єктів навчання;
- відбір наочних посібників, аудіо та відео-матеріалів тощо;
- продумування способів використання зовнішніх процесуальних умов: соціальних, виробничих, навчально-матеріальної бази, а також морально-психологічного клімату у колективі;
- коригування розробленого проєкту у відповідності з особистісними перевагами викладача, рівнем його професійної кваліфікації та педагогічної майстерності;
- уявне експериментування – програвання майбутнього процесу, встановлення та уточнення просторово-часових характеристик;
- документальне оформлення проєкту.

Висновки. Таким чином, проєктна компетентність може розглядатися як готовність педагога здійснювати проєктну та технологічну діяльність у галузі вирішення педагогічних завдань на методологічному, спеціальному та психолого-педагогічному рівні. При цьому основою проєктної компетентності педагога виступає його здатність здійснювати низку професійних процедур: діагностику індивідуально-психологічного, когнітивного та творчого потенціалу студентів; конструювання змістовних компонентів навчально-пізнавальної діяльності з урахуванням заданих компетенцій; проектування активних форм та технологій пізнавальної діяльності; аналіз оцінки результатів педагогічної діяльності та володіння технологіями презентації творчого продукту та ін.

Водночас формування та розвиток проєктної компетентності не обмежується рамками професійної підготовки педагога у ЗВО, оскільки цей процес є безперервним. Відтак, у перспективах подальших досліджень – технології формування проєктної компетентності фахівців у системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Використана література:

1. Бодько Л. Метод проєктів як засіб реалізації особистісно орієнтованого навчання. *Початкова школа*. 2015. № 10. С. 1–4.
2. Вишківська В.Б., Патлайчук О.В., Голікова О.М. Практико-орієнтований підхід як актуальний концепт професійної підготовки майбутніх фахівців. *Інноваційна педагогіка*. № 51. Том 1. 2022. С. 168–171.
3. Мелашенко К. М. Технологія проєктного навчання. *Завуч*, №13 (271). 2006. С. 12–14.
4. Петровська К. Формування проєктної компетентності майбутніх надавачів соціальних послуг. *Social Work and Education*, 2016. Vol. 3. № 2. С. 56–62.
5. Подобедова Т. Ю. Підготовка майбутніх вчителів гуманітарного профілю до педагогічного проектування : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ, 2005. 20 с.
6. Савченко Л. О. Застосування проєктної діяльності в практиці вищої педагогічної школи. *Проєктна діяльність у технологічній освіті*: монографія / В. С. Пекельна, Л. О. Савченко та ін. Кривий Ріг : СПД Залозний В.В., 2012. С. 30–48.
7. Савченко Л. О., Саф’ян К. Ю., Коваленко І. В. Використання проєктної діяльності у професійній підготовці майбутніх викладачів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 207. С. 53–58.
8. Нагорна Н. О. Змістова характеристика поняття “проєктно-технологічна компетентність” майбутніх вчителів технологій. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер.: Педагогічні науки*, 2019. № 177 (2). С. 20–24.
9. Нагорна Н. О. Формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у процесі вивчення основ проектування і моделювання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2021. 306 с.
10. Управління проєктами: навчальний посібник до вивчення дисципліни для магістрів галузі знань 07 “Управління та адміністрування” спеціальності 073 “Менеджмент” спеціалізації: “Менеджмент і бізнес-адміністрування”, “Менеджмент

- міжнародних проєктів”, “Менеджмент інновацій”, “Логістика” / уклад.: Л. Є. Довгань, Г.А. Мохонько, І.П. Малик. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.
11. Шабанова Ю. О. Системний підхід у вищій школі: підруч. для студ. Магістратури; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. Д.: НГУ, 2014. 120 с.
 12. Chen P.S.D., Gonyea R., Kuh G. Learning at a distance *Journal of online education*. 2008. Vol. 4. No. 3. P. 109–119. Available at: <https://www.learntechlib.org/p/104252/>.
 13. Krause K.-L. Understanding and promoting student engagement in university learning communities. *Melbourne: University of Melbourne*, 2005. 15 p. URL: https://melbournecshe.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0007/1761523/Stud_eng.pdf
 14. Pace C.R. Measuring the Quality of College Student Experiences. An Account of the Development and Use of the College Student Experience Questionnaire. Los Angeles: Higher Education Research Institute Graduate School of Education University of California, 1984. 142 p. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED255099.pdf>

References:

1. Bodko L. (2015) Metod proektiv yak zasib realizatsii osobystisno oriientovanoho navchannia [The project method as a means of implementing personally oriented learning]. *Pochatkova shkola*. № 10. S. 1–4. [in Ukrainian]
2. Vyshkivska V., Patlaichuk O.V., Holikova O. M. (2022) Praktyko-oriientovanyi pidkhid yak aktualnyi kontsept profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv [Practice-oriented approach as a relevant concept of professional training of future specialists]. *Innovatsiina pedahohika*. № 51. Tom 1. S. 168–171 [in Ukrainian]
3. Melashenko K. M. (2006) Tekhnolohiia proektnoho navchannia [Project learning technology]. *Zavuch*, № 13 (271). Traven. S. 12–14. [in Ukrainian]
4. Petrovska K. (2016) Formuvannia proektnoi kompetentnosti maibutnikh nadavachiv sotsialnykh posluh [Formation of project competence of future providers of social services]. *Social Work and Education*. Vol. 3. № 2. S. 56–62. [in Ukrainian]
5. Podobiedova T. Yu. (2005) Pidhotovka maibutnikh vchyteliv humanitarnoho profilu do pedahohichnoho proektuvannia [Preparation of future teachers of the humanitarian profile for pedagogical design]: Avtoref. dys. kand. ped. nauk : 13.00.04 / Luhanskyi natsionalnyi pedahohichnyi un-t im. Tarasa Shevchenka. Luhansk. 20 s. [in Ukrainian]
6. Savchenko L.O. (2012) Zastosuvannia proektnoi diialnosti v praktytsi vyshchoi pedahohichnoi shkoly. Proiektna diialnist u tekhnolohichnii osviti [Application of project activities in the practice of the higher pedagogical school. Project activity in technological education]: monohrafiia / V. S. Pekelna, L. O. Savchenko ta in. Kryvyi Rih: SPD Zaloznyi V.V. S. 30–48. [in Ukrainian]
7. Savchenko L. O., Safian K. Yu., Kovalenko I. V. (2022) Vykorystannia proektnoi diialnosti u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh vykladachiv [The use of project activities in the professional training of future teachers]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky*. № 207. S. 53–58. [in Ukrainian]
8. Nahorna N. O. (2019) Zmistova kharakterystyka poniattia “proektno-tekhnolohichna kompetentnist” maibutnikh vchyteliv tekhnolohii [Content characteristics of the concept of “project-technological competence” of future technology teachers]. *Naukovi zapysky Tsentralnoukrainskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Ser.: Pedahohichni nauky*. № 177 (2). S. 20–24. [in Ukrainian]
9. Nahorna N. O. (2021) Formuvannia proektno-tekhnolohichnoi kompetentnosti maibutnikh uchytelivtrudovoho navchannia u protsesi vyvchennia osnovproiektuvannia i modeliuvannia [Formation of project-technological competence of future teachers of labor education in the process of studying the basics of design and modeling]: dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02. Poltava : Poltavskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni V. H. Korolenka. 306 s. [in Ukrainian]
10. Upravlinnia proektamy: navchalnyi posibnyk do vyvchennia dystsypliny dlia mahistriv haluzi znan 07 “Upravlinnia ta administruvannia” spetsialnosti 073 “Menedzhment” spetsializatsii : “Menedzhment i biznes-administruvannia”, “Menedzhment mizhnarodnykh proektiv”, “Menedzhment innovatsii”, “Lohistyka” [Project management: a study guide for the study of the discipline for masters in the field of knowledge 07 “Management and administration” specialty 073 “Management” specialization: “Management and business administration”, “Management of international projects”, “Innovation management”, “Logistics”] / Uklad. : L.Ie. Dovhan, H.A. Mokhonko, I.P. Malyk. K. : KPI im. Ihoria Sikorskoho, 2017. 420 s. [in Ukrainian]
11. Shabanova Yu.O. (2014) Systemnyi pidkhid u vyshchii shkoli [Systematic approach in higher education] : pidruch. dlia stud. Mahistratury; M-vo osvity i nauky Ukrainy; Nats. hirn. un-t. D. : NHU. 120 s. [in Ukrainian]
12. Chen P.S.D., Gonyea R., Kuh G. (2008) Learning at a distance. *Journal of online education*. Vol. 4. No. 3. P. 109–119. Available at: <https://www.learntechlib.org/p/104252/>.
13. Krause K.-L. (2005) Understanding and promoting student engagement in university learning communities. *Melbourne : University of Melbourne*. 15 p. URL: https://melbournecshe.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0007/1761523/Stud_eng.pdf
14. Pace C.R. (1984) Measuring the Quality of College Student Experiences. An Account of the Development and Use of the College Student Experience Questionnaire. Los Angeles: Higher Education Research Institute Graduate School of Education University of California. 142 p. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED255099.pdf>

Vyshkivska V., Ilishova O., Bevzo G., Malinka O. Designing the educational process as a means of improving the quality of professional and pedagogical training

The article is devoted to the problem of designing the learning process as a result of scientific and methodical searches for ways to improve the system of professional and pedagogical training. The essence and content of the design process is defined.

It is substantiated that the growing role of designing the learning process in the practice of modern higher education institutions is determined by the transition of education to a new socio-pedagogical paradigm, which involves expanding the independence of education subjects at various levels while maintaining the unity of the learning process and implementing a single management strategy.

The significance of the cognitive involvement of students as an indicator of the effectiveness of the management of the learning process, which contributes to the active assimilation of new knowledge and the development of professional competences, has been proven.

The ability of project activity as an algorithmized sequence of content-operational components to form the readiness of future teachers to apply a complex of psychological-pedagogical knowledge, revealing quality professional characteristics in the form of constructive, critical thinking, thus bringing the process of training specialists closer to real professional activity in today's changing conditions, has been updated.

The term “project competence of a teacher” is analyzed, the main components of which are defined as: construction of content components of educational and cognitive activity taking into account the given competencies; design of active forms and technologies of cognitive activity; analysis of evaluation of the results of pedagogical activity and mastery of creative product presentation technologies.

The stages of project activity are highlighted (creating an attitude towards the need to master the system of knowledge and practical skills in the field of pedagogical design; assimilation of the necessary knowledge; “immersion” of the student in the design method and mastering the methods of construction on the example of individual elements of the educational process, etc.) and a step-by-step design algorithm is presented the learning process.

Key words: *professional and pedagogical training, design of the learning process, project competence, cognitive involvement.*

UDC 378:018.8:373–051:796

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.92.1.05>

Vlasiuk R.

MODEL FOR TRAINING FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY THROUGH A DIFFERENTIATED APPROACH

The processes of globalization and European integration are leading to significant changes in the cultural and educational landscape of our country. The current state of higher education in Ukraine no longer meets the demands imposed by globalization, resulting in several contradictions. These contradictions include the gap between the requirements for teachers' professional competence and the insufficient level of their training, the disparity between the criteria for training specialists and the present-day needs, and the challenge of introducing innovations into the training process for future physical education teachers within the existing pedagogical conditions.

The purpose of our article is to develop and provide theoretical justification for a structural and functional model for training future physical education teachers based on the principles of a differentiated approach. Our model consists of three key components: the target block, the content block, and the result block.

The target block classifies the purpose and tasks of the research. The content block focuses on the pedagogical conditions that involve the use of approaches (such as differentiated, competent, systemic, person-oriented, and activity-based) and principles (such as consciousness and activity, systematicity, accessibility and individualization, visibility, and the connection of theory with practice) to shape the formation of professional knowledge, abilities, and skills of future physical education teachers through the implementation of a differentiated approach in the educational process.

Within the content block, we address the components of training, which include motivational, content, and activity components, forms of educational process organization, and training methods. Lastly, the result block encompasses the criteria, indicators, levels, and outcomes of training future physical education teachers based on the principles of a differentiated approach.

Our research perspective involves experimental verification of the effectiveness of pedagogical conditions and training models for future physical education teachers based on the principles of a differentiated approach.

Key words: *model, professional training, structural and functional model, future specialists in physical education, differentiated approach, readiness, components, pedagogical conditions.*

(статтю подано мовою оригіналу)

The rapid development of education in Ukraine and the multifaceted nature of its changes highlight the need to cultivate a new generation of educators who possess a high level of professional competence, general culture, and a creative style of analytical thinking. The foundation of modern pedagogical education lies in the high level of professional training among these educators.

The research is conducted in accordance with regulatory documents such as the Laws of Ukraine “On Education”, “On General Secondary Education” (1999), and “On Higher Education” (2014) [8], as well as the “Concept of Education Development in Ukraine for the Period of 2015–2025” [10] and the National Strategy for the Development of Education in Ukraine for 2022–2032 [12]. It becomes evident that the modern education system in Ukraine is characterized by the modernization of its content, the adoption of humanistic and people-centered ideas, and the widespread integration of modern information technologies into the educational sphere. Furthermore, individualization of the educational process is emphasized. These changes are driven by objective factors such as the development of scientific and technological progress and the globalization of the world's economic, political, and cultural landscape.

Reviewing the existing literature on the research problem, it is evident that scholars have addressed various aspects of the professional training of future physical education teachers. For instance, some studies (O. Otravenko, O. Azhyppo, V. Moskalenko, I. Pometun) have focused on innovations in education within the context of professional